

Laatdienst 6 maart 2022 Annerien Groenendijk en Magda van Keulen

Welkom + kaarsen

Goede morgen allemaal, wat fijn dat we hier weer bij elkaar kunnen zijn en samen kunnen vieren.

We hebben dat de afgelopen maanden moeten missen, maar vandaag mogen we elkaar weer ontmoeten, bemoedigen, en samen op weg gaan naar Pasen.

Vandaag is de eerste zondag van de 40 dagen tijd en lezen we zoals al eeuwenlang gebeurt op deze zondag over de verzoeken in de woestijn.

We zijn hier bijeen in de naam van de Eeuwige, Die ons schiep, Die ons kent, Die hier onder ons, aanwezig wil zijn.

Het licht dat wij ontsteken, is het licht van Gods aanwezigheid onder ons.

We willen vanmorgen ook een extra kaars aansteken, met als opschrift vrede en alle goeds, vrede lijkt verder weg dan ooit, maar de hoop op vrede mag niet doven.

2 kaarsen aansteken.

Zingen: Wie in de schaduw Gods mag wonen

Inleiding:

Alles wat wij zeggen en zingen klinkt anders tegen de achtergrond van wat er op dit moment in de wereld gebeurt.

Zelfs het zingen van Psalm 91 – wat we net deden- roept bij mij op: ‘O ja? Kan je dat nu wel zeggen/ zingen?’

In dat spanningsveld was ik bezig met de voorbereiding voor vandaag en hebben Magda en ik er ook verschillende keren over gesproken: **Op weg gaan naar Pasen...** lezen en nadenken over de beproevingen/ verzoeken die ‘de duivel’ Jezus voorhield kàn dat nu?

Tegelijk- als je zegt het moet helemaal over de oorlog in Ukraine gaan... wat heb je dan eigenlijk te zeggen? Behalve het uitspreken van verbijstering, ongeloof, angst... en nog wat van die dingen...

Een mening hebben over wat daar gebeurt is één ding, maar moet dat hier en nu in dit uur de toonzetting zijn?

Moeten we niet gewoon 10 minuten stil zijn?

Uiteindelijk kwamen wij tot de conclusie dat het een èn het ander z'n plek mag en moet hebben.

We zoeken toch ook naar bemoediging, houvast, vertrouwen... ondanks alles – of juist nu!

En we gáán op weg naar Pasen...

Wie het beter weet, beter kan, mag het op een ander moment doen.

Wij hebben nu de keuze gemaakt om beiden ruimte te geven.

Stilte

Zingen: Wek mijn zachtheid weer

Lezing: Dan breekt jouw licht aan (Niek Schuman) – naar Jesaja 58, 6-10
een bewerking naar Jesaja 58: 6 10

Is dit niet het vasten dat Ik verkies:
De boeien van onrecht te slaken, het knellende juk te verbreken,
Verdrukten vrijheid te geven?
Wat een mens kwelt moet jij teniet doen!
Is het niet dit:
Met de hongerige je brood delen en met de vluchteling je huis
en met de berooide je kleding?

Je eigen vlees moet jij niet verloochenen!

Dan breekt jouw licht aan zoals de dageraad in de morgen,
je wond zal genezen, je kunt verder,
met gerechtigheid als de zon op je weg.
Als jij dan roept, dan antwoordt jou de Bondgenoot;
Schreeuw jij: 'Help!', dan zegt Hij: 'Hier ben Ik!'

Als jij uit je midden verwijdert alles wat mensen belast en beknelt,
als jij met wie hongert je leven gaat delen,
zodat ook de arme zijn levensdeel krijgt -,
dan zal jouw licht in het donker gaan stralen
en heel jouw duister bestaan zal verkeren in licht en in leven.

Zingen: Zo spreekt de Heer die ons geschapen heeft (lied van de oprechte vasten)
t. Huub Oosterhuis / m. Bernard Huijbers

The image shows a musical score for a hymn. It consists of ten staves of music, each with a corresponding line of Dutch lyrics underneath. The music is written in a single melodic line on a treble clef staff. The lyrics are as follows:

Zo spreekt de Heer die ons ge - scha-pen heeft:
wat durft dat volk Mij nog te vrag - gen.
Dat volk dat vast, maar toch in twee-dracht leeft,
wat durft dat volk Mij nog te vra - gen.
Die in zak en as ge - ze - ten
twis-tend mijn ge-bod ver - ge - ten,
denkt gij, dat ik om dat vas-ten geef?
Mijn volk, wat durft gij Mij te vra - gen.

Zo spreekt de God die alles weet en ziet:
Ik durf uw vasten niet vertrouwen.
Als Gij de zwervers niet uw woning biedt
durf ik uw vasten niet vertrouwen.
Schenk uw brood aan de geboeiden
schenk uw troost aan de vermoeiden.
Anders hoor ik naar uw smeken niet,
En durf uw vasten niet vertrouwen.

En Jezus zegt: mensen, verdraag elkaar,
en Jezus' woord zal ons bevrijden.
Vergeet uzelf en dien elkander maar
en Jezus' woord zal ons bevrijden.
Aan elkander prijsgegeven
vindt gij honderdvoudig leven.
Jezus zegt: mensen, bemin elkaar.
En Jezus' woord zal ons bevrijden.

Lezing: Mattheus 4, 1-11

Zingen: Een mens te zijn op aarde in deze wereldtijd

Overweging

Wat we gezongen hebben:

Een mens te zijn op aarde
in deze wereldtijd,
dat is de Geest aanvaarden
die naar het leven leidt:
de mensen niet verlaten,
Gods woord zijn toegedaan,
dat is op deze aarde
de duivel wederstaan.

Dat is eigenlijk de kern van waar het om gaat. En dan lijkt het al te makkelijk om nu te zeggen wie de duivel is...maar zó simpel is het niet...

Wat hier in Mattheus 4 aan de orde is, geeft aan dat 'de duivel wederstaan' breder is.

Als een mens strijdt tegen machten/invloeden die hem of haar afhouden van wat diegene ziet of ervaart als haar roeping, zijn levensopdracht; als je probeert je daartoe te verhouden...

Dan heeft de duivel vele gezichten en gedaantes.

Al eeuwenlang wordt uitgerekend met dit verhaal de toon gezet voor de 40 dagen tijd, de voorbereidingstijd op weg naar Pasen.

Waar het om gaat is:

- Wat betekent het om mens te zijn op aarde?
- Wat betekent het als je je wilt laten inspireren door Jezus van Nazareth, zijn weg naar Jeruzalem en wat hem daar wachtte? Kunnen wij daar iets mee?
- Wat betekent het als we zingen 'een mens te zijn op aarde... is net als Jezus worden, die 't ons heeft voorgedaan'?

De ervaringen van Jezus in de woestijn zijn in zekere zin een beeld van wat elk mens kan overkomen in het leven.

Tot 3x toe wordt Jezus in de verleiding gebracht om te kiezen voor een gemakkelijkere weg.

Voor Jezus was de grote verzoeking/ beproeving 'Zoon van God' te zijn – te midden van mensen; levend te midden van hen en aan hen gelijk.. en toch ook weer anders...

De beproeвер probeert hem van zijn weg te vervreemden: "Als u de Zoon van God bent...dan hoeft u toch geen honger te lijden? Zeg dat deze stenen brood worden. Néém wat je nodig hebt!" Maar Jezus néémt niet. Hij maakt duidelijk dat het niet om nemen gaat, maar om ontvangen. "Een mens leeft niet van brood alleen..."

Als mens in de woestijn van het leven, leef je (hopelijk) ook van 'manna', brood uit de hemel. Leef je van alle kleine tekenen van Gods liefde. Die je wel moet durven zien om ze als zodanig te herkennen...

En brood is niet iets wat je neemt, maar wat je ontvangt. Zoals wij dat hier ook meestal doen, dat we brood en wijn delen en het aan elkaar geven!

In de woordenwisseling tussen Jezus en zijn beproeвер klinkt een wereld van denken en geloven mee. Jezus kende de bronnen van zijn Joodse geloof, maar ook zijn tegenstander was er in thuis!

Dat blijkt bij de volgende beproeving, waar de beproeвер verwijst naar Psalm 91 (de psalm van deze zondag)... 'Spring maar naar beneden van het dak van de tempel, want als je Gods Zoon bent, zal God wel zorgen dat er engelen komen om je op te vangen (zie cpl 2 van de psalm) en je op handen te dragen...

Op zo'n manier omgaan met Gods trouw en beloften kan je met recht 'duivels' noemen. Gods bescherming is niet verkrijgbaar door je eigen verantwoordelijkheid af te schuiven. En in een soort 'blind' vertrouwen risico's te nemen. Je mag God niet in die zin uitdagen!

We mogen zelfs in deze onherbergzame tijden proberen te vertrouwen dat God zorg draagt voor mensen. Hoe dat er ook uitziet en in elke situatie anders... Maar dat ontslaat ons niet van onze verantwoordelijkheid en een stuk gezond verstand!

In de derde poging om Jezus te vervreemden van God en van de mensen biedt de beproeвер hem de wereldheerschappij aan – in ruil voor een knieval.

Ook in deze tijd is met een knieval voor de machtigen soms veel te bereiken. Maar dat heeft niet veel meer te maken met de weg die Jezus ging; de opdracht die hij vóór zich zag.

Een knieval voor de één is vaak een trap naar een ander.

Het antwoord van Jezus is duidelijk: Wie op weg wil zijn naar het Rijk van God, gaat alleen voor God op de knieën! Jezus weigerde de macht te grijpen.

Hij koos een andere weg. De weg van machteloosheid en weerloosheid. Solidair met de machtelozen/ weerlozen van deze aarde.

En dan gaat het om een heel ander soort macht. Waarvan hij later zou zeggen: "Mij is gegeven alle macht in de hemel en op aarde". Gods macht, die te maken heeft met leven en dood...

Met het geheim van Pasen waar we in deze weken naar toe mogen leven.

Hoe weerbarstig dat nu nog meer lijkt dan anders: dat er een grens gesteld wordt aan de dood.

Dat de dood uiteindelijk niet het laatste woord heeft...

Macht speelt in feite in alle drie de beproevingen een rol: Als je bent die ze zeggen dat je bent: Zoon van God... Dan hèb je toch macht?!

De reactie van Jezus op elk van die beproevingen laat zien dat het zó niet werkt!

Ik zei in het begin: ieder van ons komt op bepaalde momenten dit soort beproevingen/ aanvechtingen tegen:

- De verleiding om je blind te staren op materie en welvaart
- De verleiding om de weg van de minste weerstand te kiezen; om je eigen hachje te redden ten koste van anderen. Of om je verantwoordelijkheid af te schuiven en te zeggen:

'God zorgt wel voor al die mensen in hun ellende...'

- De verleiding om de macht te grijpen en je daarmee boven anderen te stellen. Terwijl je macht/ invloed ook kan gebruiken om anderen te helpen. Doordat je een bepaalde positie hebt, bepaalde contacten.

Zo kan de beproever, de boze, of het boze iets zijn dat soms ook in onszelf zit: een stem die ons aanzet tot andere gedachten, tot 'schijnbaar' gemakkelijkere keuzes. En dan wordt 'de duivel wederstaan' toch net weer even anders...

We horen hoe Jezus telkens een adequaat weerwoord gaf en dat de duivel er vervolgens het zwijgen toe deed. 'Hij liet hem met rust', staat er.

Hoe dat voor ons is, bij ons werkt, kan ieder alleen zelf proberen te ontdekken. We moeten zèlf op onze eigen plek en in onze situatie iets doen met de 'beproevingen' die op ons afkomen.

En we mogen ondanks alles vertrouwen dat God ons – dat God mensen- àlle mensen! - omringt met zorg 'als die van engelen'.

Ik las ooit op een graf: "Als wij het niet meer weten, zendt God ons engelen..."

Als je dát ervaart- oog in oog met de dood- is dat ongetwijfeld een bron van kracht!

Hoe dat er dan uitziet? Dat is voor iedereen anders.

In deze onzekere en angstige tijden... - en in deze tijd op weg naar Pasen- mogen we ons laten gezeggen door die woorden van Jesaja 58. Vandaag verwoord in het lied van het oprechte vasten en de tekst van Niek Schuman:

"Als je uit je midden verwijderd alles wat mensen belast en beknelt, als je met wie hongert je leven gaat delen, zodat ook de arme zijn levensdeel krijgt, dan zal jouw licht in het donker gaan stralen. En heel jouw duister bestaan zal verkeren in licht en in leven..."

Dat het zo moge zijn!

Stilte

Muziek

Aansluitend: Dona nobis pacem

Voorbeden

Wij ontsteken een blauwe en een gele kaars, de kleuren van de vlag van Oekraïne,

Wij bidden U voor de inwoners van Oekraïne,
ledereen die getroffen is door het vreselijke geweld.

In verbijstering zien we de afschuwelijke beelden,
Eeuwige, ontferm U over dit land en haar inwoners,
laat geweld en wapengekletter stoppen, de wapens zwijgen.

Wij bidden U voor de Oekraïense gemeenschap in ons land,
zij hebben grote zorgen om familieleden en geliefden.

Eeuwige, wees hen nabij nu alles zo onzeker is,
geef hen moed om vol te houden.

Eeuwige, geef dat vijandsbeelden niet onnodig uitvergroot worden,
maak dat Uw visioen van verzoening en vrede ons hoe dan ook blijft dragen.

Geef dat die stemmen die weg willen blijven bij angst en strijd, gehoord worden,
geef wijsheid aan alle betrokken leiders.

Dat wapens geen recht van spreken krijgen, dat vrede gezocht en gevonden wordt.

Toon ons de weg van omzien naar elkaar, van mildheid, vertrouwen en zachtheid.

Eeuwige, ontferm U over deze wereld, waarin de onderlinge liefde vaak zo ver te zoeken is, geef ons uitzicht op Uw hoopvolle toekomst.

De gebedsintenties vanuit het schrift.

Wij bidden voor mensen die hun handen vol hebben aan zichzelf. Die geen ruimte hebben om zich bezig te houden met wat er in de wereld gebeurt - door zorg om het eigen bestaan, door ziekte, door verdriet en gemis.

Eeuwige, houd ook hen vast, wees de grond onder hun bestaan

Maak ons open en verdraagzaam dat wij het met elkaar uithouden.

Wij bidden voor de werkers in de zorg, zolang al onder druk, zolang al werken onder andere omstandigheden, met een ander team

Eeuwige, geef dat zij gezien worden. Dat ook zij kunnen opademen en opladen en het plezier in hun mooie werk weer vinden of behouden.

Wij bidden voor wie hunkert naar weer een meer 'gewoon' bestaan, waarin mensen elkaar kunnen ontmoeten en nabij zijn.

Eeuwige, geef ons levensvreugde en behoedzaamheid, zorg voor elkaar en het lef om het leven te vieren.

Stilte voor persoonlijk gebed

Oecumenisch Onze Vader

Mededelingen

Collecte

Zingen: Veertig dagen tot aan Pasen

Afsluiting en zegen

Muziek